

Stoft och aska och andra upptäckter

Inför början av fastetiden. En betraktelse av Josef Arquero

2009-02-21

Askonsdagen avslutar den tid, vars namn man avleder från *carne vale* : *farväl kött*. Som bekant hänger karnevalen samman med början av den kyrkliga fastetiden.

Folklivsforskare vet, att den framför allt är utbredd och mest ursprunglig i katolskt präglade trakter.

En smula otillfredsställelse

Det vore oärligt att påstå, att de senaste dagarnas vansinniga karnevalsyra skulle vara uttryck för fromhet. Det vore att bagatellisera alla tokigheter och vrångbilder. Den som har känsla för vad som är synd, kommer att smärtsamt uppleva ett och annat som förolämpningar mot Gud. Ändå måste man tillstå, att karneval och fastetid vuxit fram ur samma jord. I båda kommer det fram en känsla av otillfredsställelse, ett missnöje med "condition humaine", sådan som var och en upplever den – i sig själv och runt omkring sig i världen. Då ligger tanken nära, att narrkåpa liksom kors av aska skulle vara likartade försök att i ett slag komma ut ur pressande situationer.

Gudsfrånvaro kallar Kyrkans tro grunden till sådan otillfredsställelse. Augustinus upplevde detta tillstånd som en dunkel oro innan sin omvändelse, och i början av sina Bekännelser uttryckte han det så: ”

Men du, o Gud, har skapat oss för dig och oroliga är våra hjärtan , tills de finner sin vila i Dig.” Kyrkofadern uttalar inför Gud sin insikt, att ”du var före mig, men jag hade övergivit mig själv och fann mig inte, än mindre dig”.

Vägar till Guds närhet

Omvändelse står först i vår strävan att komma närmare Gud. Profeten manar: ”Nu säger Herren, skall ni vända er till mig med uppriktigt hjärta, under fasta, gråt och klagan. Slit sönder era hjärtan, inte era kläder, och vänd åter till Herren, er Gud. Han är nådig och barmhärtig.” (Joel 2: 12-13) Men hur når man omvändelsen? I början måste reflexionen över det väsentliga komma först. Korsets tecken i aska blir en reell impuls till det: ”Ty du är stoft, och till stoft skall du åter varda (1. Mos. 3:19 (1917 års

bibelöversättn. ö.a) Stoft och aska, förgänglighet.

Det första steget är ångerfull insikt och leder till bikten. Några kommer kanske att upptäcka, att deras tveksamhet mindre beror på teologiska invändningar än helt enkelt på rätt prosaiska hämningar. Det krävs ju slutligen en del mod för att kunna gå emot sin natur och utan omsvep bekänna, att man är en syndare, som nämner denna konkreta synd och sen den ena efter den andra vid namn.

Kyrkans tradition visar ytterligare tre steg på vägen till omvändelse: bön, askes, som framför allt kommer till uttryck i fastan, och givandet av allmosor. Askes betyder vilja till offer, till övervinnelse, till försakelse. Aposteln Paulus kallar detta flera gånger för "tuktan". Dagens välståndssamhälle står lika frågande

inför detta ord som dess praktiska förverkligande.

Att upptäcka meningen med tuktan på nytt

Hur ska man förstå tuktan idag? Ett ord av sankt Josemaría Escrivá preciserar uttrycket och undanröjer alla alibin, som framställer offret, övervinnelsen och försakelsen som omöjliga och otidsenliga: ”Och den bästa självtukten är den som – i små detaljer under hela dagen – bekämpar vad kroppen begär, vad ögonen åtrår och vad högfärden skryter med. Självtukt som inte tuktar andra, utan gör oss mer finkänsliga, mer förstående, mer öppna gentemot alla. Du tuktar dig inte om du är snarstucken, om du bara bryr dig om din egoism, om du försöker kuva andra människor, om du varken kan avstå från ditt överflöd, eller ibland rentav från saker som är nödvändiga, om du blir

ledsen när saker och ting inte går som du hade förväntat dig. Däremot tuktar du dig om du förmår göra dig till *allt inför alla, för att åtminstone rädda några.*” (1. Kor 9:22) (När Kristus går förbi, nr 9, jfr också Guds Vänner, nr 139-140)

I en koncilietext står det om fastetiden, att den har som ”dubbel uppgift, framför allt, att de troende å ena sidan genom hågkomsten av dopet eller förberedelse för det, å andra sidan genom botgöring, skall uppmanas, att under denna tid med större iver lyssna till Guds ord och ägna sig åt bön för att förbereda sig inför Pascha-mysteriet.” Därför kallar liturgin denna tid för ”påskens bottid”. Målet är Pascha, påskan, källan till den enda glädje, som kan genomsyra alla tider.

pdf | Dokument automatiskt skapad
från [https://opusdei.org/sv-se/article/
stoft-och-aska-och-andra-upptackter/](https://opusdei.org/sv-se/article/stoft-och-aska-och-andra-upptackter/)
(2026-03-18)